

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Београд
411-24/2020

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 15944 датум: 15. мај 2020. г.

**НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

**Тематски извештај:
Примена принципа ЦПТ о поступању
према лицима лишеним слободе за
време пандемије корона вируса**

Београд, мај 2020. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

1. ЕПИДЕМИЈА ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Одлуком Владе³ од 10. марта 2020. године болест COVID-19 изазвана вирусом SARS-CoV-2 проглашена је заразном болешћу чије је спречавање и сузбијање од интереса за Републику Србију. Каснијом наредбом министра здравља⁴, од 19. марта 2020. године, проглашена је епидемија заразне болести COVID-19, епидемијом од већег епидемиолошког значаја за територију Републике Србије. У исто време, Светска здравствена организација (СЗО) је 11. марта 2020. године прогласила пандемију болести COVID-19.⁵

Епидемија ове болести је створила нове изазове за државне органе и службенике који раде у местима лишења слободе. Препознавајући то, Европски комитет за спречавање мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ) је 20. марта 2020. године издао саопштење о принципима који се односе на поступање према лицима лишеним слободе за време пандемије корона вируса.⁶

НПМ је 27. марта 2020. године упутио дописе свим органе управе, у чијој су надлежности установе у којима се налазе или могу налазити лица лишена слободе, у којима је подсетио да је забрана мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања апсолутна и да заштитне мере које држава предузима у сузбијању COVID-19 никада не смеју резултирати ниједним обликом злостављања лица лишених слободе. Такође, указао је на принципе ЦПТ који се односе на третман лица лишених слободе за време пандемије корона вируса и позвао све надлежне органе и све установе да их се придржавају. Принципи ЦПТ, као и савети Поткомитета за превенцију тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака (СПТ) према државама чланицама и националним превентивним механизмима, који се односе на пандемију корона вируса, а који су усвојени 25. марта 2020. године, објављени су на интернет страници НПМ и доступни су на енглеском и на српском језику.⁷

НПМ је у циљу праћења поступања по принципима ЦПТ одржавао писмену комуникацију са надлежним органима и обавио посете појединим местима лишења слободе. У овом извештају су изнети налази до којих је дошао.

³ 05 број 53-2281/2020.

⁴ број 512-02-00016/2020-10.

⁵ www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020.

⁶ ЦПТ/Инф(2020)13.

⁷ npm.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=904:заштитник-грађана-забрана-мучења-и-нечовечног-или-понижавајућег-поступања-или-кажњавања-апсолутна&catid=108:2012-01-18-20-51-23&Itemid=71.

2. ПОДАЦИ О ПОСЕТАМА

2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВЕ	ОЗ Београд	КПЗ Београд	КПЗ Београд – Падинска Скела	Прихватилиште за странце у Падинској Скели	КПЗ Сремска Митровица
ВРЕМЕ ПОСЕТА	23. март	24. април			30. април
ОСНОВ ПОСЕТА	Послови НПМ, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака				
ЦИЉ ПОСЕТА	Праћење примене принципа ЦПТ о поступању према лицима лишеним слободе за време пандемије корона вируса				
ВРСТА ПОСЕТА	Ванредне посете				
НАЈАВА ПОСЕТА	Најављене посете				
ПОСЕТЕ ОБАВИО	Заштитник грађана				
САСТАВ ТИМА	<p>Вођа тима: др Наташа Тањевић, заменица заштитника грађана</p> <p>Члан тима: Марко Анојчић <i>Заштитник грађана/Одељење Националног механизма за превенцију тортуре</i></p>				

2.2. ТОК ПОСЕТА

Посете свим установама су започете разговорима са руководством, од којих су добијене информације о мерама које је установа предузела у вези са епидемијом заразне болести. По потреби, извршен је и увид у релевантну документацију. Потом је НПМ обавио ненадзиране разговоре са неколико насумично изабраних лица лишених слободе.

Уобичајена методологија НПМ је током ових посета била прилагођена околностима епидемије заразне болести и принципу "ненаношења штете",⁸ односно тим НПМ је посете обављао тако да лица лишена слободе и запослене не излажава ризику од инфекције. Све посете су претходно најављене, разговори са лицима, тамо где је било могуће, су били обављени преко заштитног стакла, у контакту са запосленима и лицима са којима су обављени разговори без стакла је коришћена заштитна опрема и одржавана препоручена физичка дистанца. Тим НПМ је само изузетно улазио у делове објеката за смештај лица, у службеним просторијама се није задржавао дуже него што је то било неопходно и поштовао је све мере против ширења заразне болести које се примењују у посећеној установи.

2.3. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Руководство и службеници свих посећених установа су остварили пуну сарадњу са тимом НПМ и омогућили му да несметано поступа у складу са својим мандатом. Члановима мониторинг тима пружене су тражене информације, омогућен обилазак просторија, увид у затражену документацију и ненадзирани разговори са лицима лишеним слободе.

⁸ *Do not harm principle.*

3. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРИНЦИПИМА ЦПТ

1. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да предузму све могуће мере ради заштите здравља и безбедности свих лица лишених слободе, које ће допринети и очувању здравља и безбедности особља (основни принцип).

НАЛАЗ НПМ

У свим посећеним установама, снабдевање заштитном опремом је редовно, тако да се врши континуирана испорука маске, рукавица, дезинфекционих средстава и друге опреме. Сви запослени у контакту са лицима лишеним слободе и радно ангажована лица имају и обавезно носе маске и рукавице, а осталим лицима су подељене и носе их по потреби. У КПЗ Сремска Митровица се обавља производња заштитних маски и одела.

Уведена је обавеза провере телесне температуре бесконтактним топломерима свим запосленима који долазе у смену, као и за сва друга лица која по било ком основу долазе у завод.

Сва новопримљена лица лишена слободе се након пријема смештају у мање собе у периоду од две недеље, када су под појачаним здравственим надзором. У ОЗ Београд, ослобођен је један блок са шест спаваоница за новопримљена лица која су дошла из иностранства у земљу од 5. марта и у њему се на дан посете налазило 13 лица распоређених у четири спаваонице. Викендом се чисте све спаваонице, а изолација свакодневно. У КПЗ Београд све просторије се чисте три пута дневно, а у чишћењу просторија ангажована су и лица лишена слободе. За оне који су извођени у болницу или из било ког разлога одсуствовали из Завода обавезан је карантин од 14 дана, а за то време лекар свакодневно прати здравствено стање ових лица. Карантин се налази у блоку у ком је здравствена служба и може да прими 16 - 20 људи уколико за тим буде било потребе. У КПЗ Сремска Митровица новопримљена лица се стављају у карантин 14 дана, а уколико долазе из иностранства карантин траје 28 дана. У контакту са њима заводски службеници носе заштитна одела и визире. Све просторије се чисте свакодневно, најмање два пута у току дана. У КПЗ Београд - Падинска Скела новопримљена лица се смештају у карантин 30 дана, сами иду у шетњу и не мешају се са другим лицима у заводу. Просторије се чисте 2 - 3 пута у току дана.

У свим установама обезбеђени су хигијенски пакети за она лица која не могу да их купе на кантини или добију путем пакета.

У Прихватилишту за странце у Падинској скели, обезбеђене су маске, рукавице и хигијенски пакети за запослене и лица која се налазе у Прихватилишту. Све просторије се чисте више пута у току дана и хигијена је на задовољавајућем нивоу. Обезбеђен је карантин у којем би лица боравила 14, односно 28 дана, и у том случају би ишли одвојено у шетњу и одвојено користили дневни боравак. Уведена је обавеза редовног вршења провере телесне температуре бесконтактним топломерима за све запослене који долазе на смену у Прихватилиште, као и за сва друга лица која по било ком основу долазе у Прихватилиште.

2. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да у потпуности примењују смернице Светске здравствене организације усмерене ка борби против пандемије, као и националне здравствене и клиничке смернице у складу са међународним стандардима.

НАЛАЗ НПМ

Сви заводи су упућени на директну сарадњу са епидемиолошким службама завода за заштиту здравља у месту завода, која су у надлежности Министарства здравља, у циљу добијања једнаке здравствене заштите у случају сумње на инфекцију лица лишених слободе и запослених. Преведен је текст публикације СЗО "Припремљеност, превенција и контрола COVID-19 у затворима и другим објектима за притвор лица" и иста је дистрибуирана свим заводима.

За лица са симптомима акутне респираторне инфекције предвиђено је успостављање контаката са надлежним епидемиологом у месту матичне установе који је задужен за даље поступање, као и изолација лица уколико су била у непосредном контакту са лицем које показује симптоме. У зависности од резултата тестирања, уколико би лице било позитивно на присуство вируса и имало лакшу клиничку слику било би упућено у надлежну здравствену установу на стационарно лечење, а уколико би тест био негативан лице би било задржано у изолацији наредних 14 дана. Уколико би оболела лица показивала тежу клиничку слику била би упућена у територијално надлежне клиничке центре, о чему одлуку свакако доноси епидемиолог.

3. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да ојачају расположивост особља које треба да добије сву професионалну подршку, заштиту здравља и безбедности, као и обуку потребну да би могло да настави да ради свој посао.

НАЛАЗ НПМ

Управа за извршење кривичних санкција је предузела активности у погледу организовања рада запослених у заводима, обезбеђивања безбедног функционисања завода и спровођења мера заштите запослених од могуће инфекције вирусом. Рад у заводима се обавља у сменама, при чему се води рачуна да се за супружнике који раде у заводу, рад организује у различитим сменама.

У ОЗ Београд, који има велики број притворених лица, је услед смањеног броја рочишта омогућено да се запослени који обављају спроводе распореде на друге послове у оквиру Службе за обезбеђење.

У КПЗ Београд, Служба за обезбеђење и Служба за здравствену заштиту имају око 3 - 4 хиљаде прековремених сати месечно. Присуство вируса потврђено је код једног запосленог из Службе за обезбеђење, из ког разлога су сви остали запослени који су били са њим у непосредном контакту упућени на годишњи одмор.

У КПЗ Београд – Падинска Скела, услед мањег броја осуђених лица која се налазе у овом заводу, омогућено је да део запослених у овом периоду користи годишњи одмор.

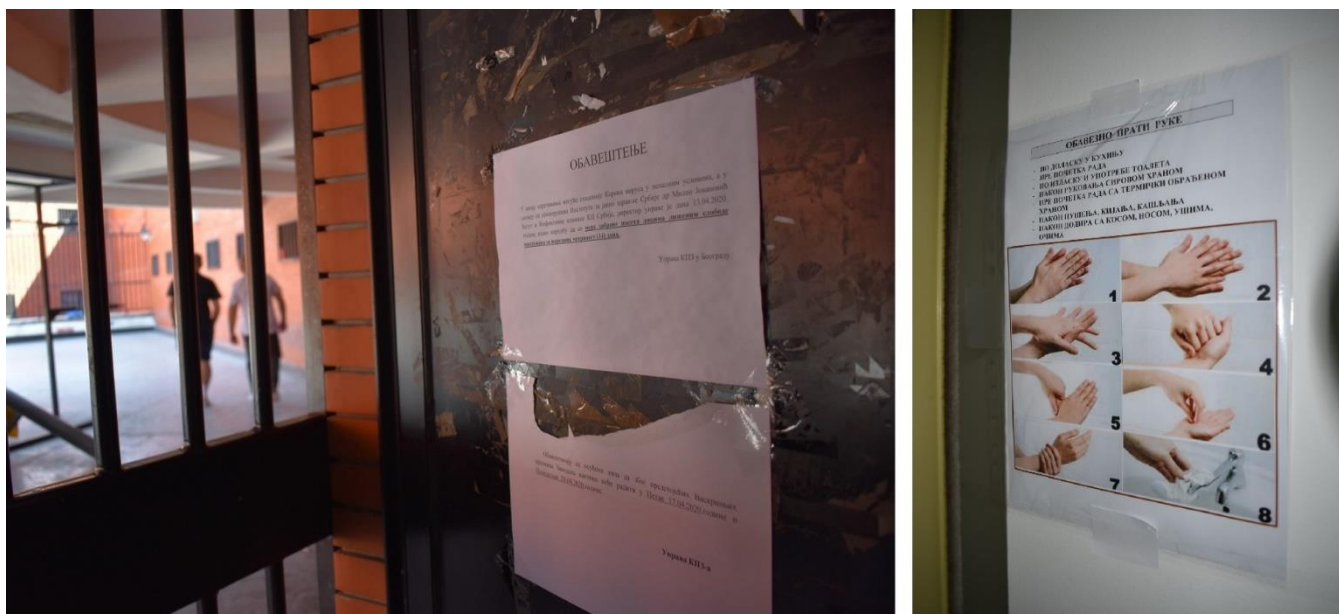
У Прихватилишту за странце сва принудна удаљења су обустављена и смањен је број странаца, те не постоји проблем са бројем расположивог особља нити бројем прековремених радних сати.

4. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државne власти и све установe у којима се налазе лица лишена слобode на територији Савета Европе треба да обезбеде да све рестриктивне мере које се предузимају према лицима лишеним слобode ради спречавања ширења вируса буду правно утемељене, неопходне, сразмерне потреби њиховог предузимања, у складу са принципом поштовања људског достојанства и временски ограничене, а да се лицима лишеним слобode пруже свеобухватне информације на језику који разумеју о свим мерама које се предузимају и које ће се према њима предузимати.

НАЛАЗ НПМ

Сва лица лишена слобode су обавештена о мерама које су предузете у циљу спречавања ширења корона вируса, о мерама превенције и начину понашања поводом наведеног и о томе су истакнута обавештења у ходницима свих посећених завода.

обавештења о мерама у вези епидемије у КПЗ Београд

Посете осуђеним лицима су у почетку биле ограничене на 15 минута и једног посетиоца, уз обавезно коришћење заштитних маски и рукавица, а од 30. марта 2020. године посете су забрањене. Право адвоката на посете својим браћеницима обавља се уз пуне мере заштите, које подразумевају стаклену или другу провидну баријеру, као и обавезно коришћење заштитних маски и рукавица, а време посете је ограничено на 30 минута.

Ванзаводска права и погодности, као и радно ангажовање ван завода су у свим посећеним заводима обустављени до даљег, при чему је управа завода обавестила лица лишена слобode о томе да ће се сва суспендована ванзаводска права и погодности надокнадити када се ситуација нормализује.

Пакети се примају само путем поште, а појачана је снабдевеност кантина. У КПЗ Сремска Митровица пакети примљени поштом морају да стоје 24 сата пре него што се уруче примаоцу, због могућности да се вирус задржи на површини ствари.

Третман се редовно обавља у свим заводима на индивидуалном нивоу, односно нема групног третмана.

У Прихватилишту за странце нема посета нити пријема пакета, али су за сва лица обезбеђени суви и кувани оброци. На рамазанском посту је на дан посете било 5 лица којима је омогућено да носе оброке у спаваонице и једу када желе.

5. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да усмере напоре да прибегну алтернативама затварања, нарочито у случајевима пренасељености установа у којима се налазе лица лишена слободе, с обзиром да блиски лични контакти подстичу ширење вируса; власти би требало да, увек када је могуће, примењују мере које представљају алтернативе притвору, као и оне које воде скраћивању затворских казни или њиховој замени лакшим казнама, превременом отпуштању са издржавања казни и условном кажњавању, да преиспитују потребе за наставком недобровољне хоспитализације психијатријских пацијената, да отпуштају кориснике установа социјалне заштите и упућују их на живот у заједници уколико је то могуће и суздржавају се, у највећој могућој мери, од лишавања слободе миграната.

НАЛАЗ НПМ

Према обавештењу које је НПМ добио од Управе за извршење кривичних санкција дописом од 14. априла 2020. године, применом института условног отпуста, превременог отпуста, укидањем мере притвора, као и рестриктивним упућивањем нових лица на издржавање казне затвора, бројно стање лица лишених слободе је од 15. марта до 13. априла 2020. године смањено за 534 лица.

У ОЗ Београд смањен је пријем нових лица, а у појединим случајевима притвор је замењиван кућним притвором. По предлозима за превремени отпуст, 4 су позитивно решена. О условном отпусту се одлучује без довођења на рочиште.

У КПЗ Сремска Митровица судија за извршење кривичних санкција је донео одлуку о превременом пуштању 16 лица. Условних отпуста је такође било, али мањи број.

У КПЗ Београд – Падинска Скела усвојен је један предлог за превремени отпуст, а други предлог који је поднет судији за извршење је одбијен. За 7 осуђених лица је поднет предлог за прекид казне, али до дана посете о истом није одлучено.

У Прихватилишту за странце је смањен број лица јер су странци којима је истекло време боравка премештени у прихватне центре за мигранте.

6. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да придају посебну пажњу потребама лица лишених слободе која припадају посебно рањивим групама и/или групама у ризику (нпр. старијим и лицима лошијег здравственог стања), што укључује, поред осталог, њихово тестирање на COVID-19, проналажење начина за обезбеђивање интензивне неге уколико је неопходна и психолошке подршке.

НАЛАЗ НПМ

Ни у једном посећеном заводу, као ни у Прихватилишту за странце нема инфицираних лица, а за лица која припадају посебно рањивим групама организован је појачан здравствени надзор. У КПЗ Београд налазе се 3 – 4 лица која су у појачаном ризику због старости и придружених болести и ова лица су под појачаним здравственим надзором. У КПЗ Сремска Митровица се налази 50 – 60 хроничних болесника који су изоловани у посебном делу Завода и они су такође под појачаним здравственим надзором. Једно лице је имало симптоме који су указивали на могуће присуство корона вируса због чега је лице тестирано и резултат је био негативан. Тестирање је обављено у заводу.

7. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да у потпуности поштују основна права лица лишених слободе, што се нарочито односи на право на одржавање одговарајуће личне хигијене (обезбеђивање свим лицима лишеним слободе приступа топлој води и средствима за одржавање личне хигијене) и право на свакодневни боравак на свежем ваздуху (најмање један сат); свако ограничење контаката лица лишеног слободе са спољним светом, укључујући ограничавање посета, треба надокнадити повећаним приступом алтернативним средствима и начинима комуникације (нпр. путем телефона или интернета).

НАЛАЗ НПМ

Према обавештењу које је НПМ добио од Управе за извршење кривичних санкција дописом од 14. априла 2020. године, директор Управе је издао наредбу да се осуђеним лицима омогући максимално коришћење телефонских говорница, као и притвореним лицима уз консултације са поступајућим судијама.

У свим посећеним установама се поштују све мере ради заштите здравља свих лица која се у њима налазе, а које доприносе и очувању здравља особља. У свим посећеним заводима обезбеђен је приступ топлој води и средствима за одржавање хигијене.

У КПЗ Београд, шетња за осуђена лица је продужена на четири сата, а за лица која су смештена под појачан надзор траје два сата. Спортске сале су отворене за коришћење, али их лица својом вољом не користе у мери у којој је то било пре. Телефонски позиви су омогућени сваког дана и инсталиране су две телефонске говорнице на шеталишту. Пошта и поднесци се редовно примају и шаљу.

У ОЗ Београд боравак на свежем ваздуху траје два сата. У току посете обавештени смо о томе да је у току договор са надлежним судовима да се притвореницима омогуће телефонски позиви, а након посете добијена је информација да су постављене телефонске говорнице у Одељење притвора. Свим осуђеним лицима омогућен је један телефонски позив више. Пошта и поднесци се редовно примају и шаљу.

У КПЗ Београд – Падинска Скела боравак на свежем ваздуху траје два сата. Телефонски позиви су омогућени сваког дана и једна телефонска говорница у затвореном одељењу Завода, у којем се налази 7 лица, је премештена у ходник испред спаваоница. Пошта и поднесци се редовно примају и шаљу.

У КПЗ Сремска Митровица, омогућен је један позив више за осуђена лица, а притворена лица немају могућност телефонирања, из разлога што не постоје услови за инсталирање телефонских говорница у делу завода у којем се налазе. У отвореном и полуотвореном делу завода на дан посете било је 530 лица и ова лица су била радно ангажована. Пошта и поднесци се редовно примају и шаљу.

Ни у једном од посећених завода није била омогућена комуникација са члановима породице преко интернета.

ПРЕПОРУКА

Управа за извршење кривичних санкција ће предузети потребне мере како би у свим заводима за извршење кривичних санкција постојали услови да сва лица лишена слободе, у случају забране или ограничења посета до које је дошло због епидемије или других ванредних околности, могу да одржавају контакте са члановима породице и другим блиским лицима преко телефона. Уколико забрана или ограничење трају дуже, потребно

је обезбедити и друге алтернативне начине комуникације, рачунајући и комуникацију преко интернета уз употребу доступних програма за пренос слике и звука.

У Прихватилишту за странце обезбеђен је приступ топлој води и одржавању личне хигијене. Лица могу колико желе времена да проведу на свежем ваздуху. Управник и полицијски службеници су купили два мобилна телефона која су на располагању странцима, уз обавезу да купе допуну. Такође, породица и трећа лица могу да их позову на фиксни службени телефон Прихватилишта.

8. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да обезбеде да сва лица лишена слободе која су изолована због инфекције или сумње да су инфицирана вирусом COVID-19 имају смислен људски контакт сваког дана.

НАЛАЗ НПМ

У посећеним установама на дан посете није било инфицираних лица. Лица код којих је постојала сумња да су инфицирана су тестирана и резултат је био негативан.

9. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да у потпуности и у свим околностима поштују основне мере заштите од злостављања задржаних, ухапшених и притворених лица (приступ адвокату, приступ лекару, право на обавештење особе по избору о лишењу слободе); мере предострожности (попут захтевања да лица са симптомима инфекције носе заштитне маске) могу бити прикладне у неким околностима.

НАЛАЗ НПМ

Основне мере заштите од злостављања примењују се у свим посећеним заводима и ниједна мера која је донета у вези са епидемијом се не односи на остваривање ових права лица лишених слободе.⁹

Обраћање Заштитнику грађана као механизму спољне контроле уз постојеће механизме притуживања у оквиру управе, као и обраћање судији за извршење кривичних санкција функционишу несметано. Заштитник грађана редовно прима притужбе лица лишених слободе, а НПМ је у циљу праћења поступања према њима увео посебну телефонску линију, која је доступна свакодневно од 8 до 22 часа.

10. ПРИНЦИП ЦПТ

За време пандемије COVID-19 надлежне државне власти и све установе у којима се налазе лица лишена слободе на територији Савета Европе треба да омогуће независним телима, као што су НПМ и ЦПТ, надзор над радом свих установа у којима се налазе лица лишена слободе, укључујући и карантине; сва надзорна тела треба да се придржавају прописаних мера предострожности и да поштују принцип ненаношења штете, нарочито у поступању према старијим и лицима лошијег здравственог стања.

НАЛАЗ НПМ

У свим посећеним установама поступа се по наведеном принципу. Као што је већ наведено,¹⁰ све посећене установе су оствариле пуну сарадњу са тимом НПМ и омогућили му да несметано

⁹ Више о начину на који су организоване посете адвоката у заводима видети у оквиру налаза НПМ о поступању по 4. принципу ЦПТ.

¹⁰ Видети поглавље 2.3. Сарадња службених лица са тимом НПМ.

поступа у складу са својим мандатом. Такође, НПМ је писменим путем добио све информације тражене од Управе за извршење кривичних санкција о предузетим мерама.

НПМ је своју методологију посета прилагодио околностима епидемије заразне болести и принципу "ненаношења штете". Тим НПМ је посете обављао тако да лица лишена слободе и запослене не излажава ризику од инфекције и поштовао све мере против ширења заразне болести које се примењују у посећеној установи.¹¹

¹¹ Видети поглавље 2.2. Ток посета.